

Familie- og sundhedsudvalget
Inatsisartut

15-05-2024
Sags nr. 2024 - 7323
Akt. id. 24184855

Postboks 970
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 63 64
E-mail: isn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Svar på spørgsmål i forbindelse med udvalgsbehandling af FM2024/46 om sorgorlov

Kære medlemmer af Familie- og sundhedsudvalget.

Tak for de fremsendte spørgsmål vedrørende punkt 46 på FM2024:

"Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at ændre Inatsisartutlov om orlov i forbindelse med graviditet, fødsel og adoption, således at fonden også omfatter orlov i op til 3 måneder til personer som har mistet et barn, ægtefælle og samlever. Ændringen skal være gennemført inden FM2025"

Nedenfor følger svar på de fremsatte spørgsmål

1. **Hvad er baggrunden for at oprette en helt ny fond i stedet for at bruge den eksisterende Barselsfond til at skabe mulighed for orlov til personer som har mistet et barn, ægtefælle og samlever?**
2. **Naalakkersuisoq bedes redegøre for mulige barrierer i forrige spørgsmål**

Da spørgsmål 1 og 2 har nær sammenhæng, besvares de samlet.

Der kan gives flere årsager til, at det ikke kan anbefales at bruge den eksisterende barselsfond til at skabe muligheder for orlov til personer, der har mistet et barn, ægtefælle og samlever. De 4 væsentligste årsager, og de bagvedliggende barrierer, gennemgås enkeltvis nedenfor. De skal dog bemærkes, at grundet den korte tidsfrist vil det ikke være muligt at give en grundig gennemgang af alle forhold. Der skal derfor tages forbehold for, at der kan være årsager, barrierer og andre forhold, der ikke er adresseret i denne besvarelse.

Rette lovgivning - retssikkerhed

Naalakkersuisut har i svarnotatet til førstebehandlingen af forslaget argumenteret for, at Inatsisartutlov om orlov i forbindelse med graviditet, fødsel og adoption (barselsloven) ikke er det rette sted at fastsætte rettigheder for personer, der mister en ægtefælle.

Barselsloven er først og fremmest et regelsæt, der giver rettigheder til forældre. Når vi laver lovgivning, er det et helt centralt retssikkerhedsmæssigt princip, at borgerne skal have mulighed for at kende de regler, der gælder, og kunne forudsige deres retsstilling. At fastsætte regler om rettigheder for personer, der mister en partner, i en lovgivning, der er rettet mod rettigheder for forældre, vil ikke være forudsigeligt for borgerne, og kan derfor give en dårlig retssikkerhed.

De samme betragtninger kan overføres til barselsfonden, som har hjemmel i barselsloven. Det vil ikke være forudsigeligt for borgere og virksomheder, at barselsfonden også skal behandle sager om sorgorlov for personer, der mister en partner.

Da barselsloven er en lovgivning for forældre, vil der kunne argumenteres for, at det ikke vil have de samme retssikkerhedsmæssige konsekvenser at udvide den sorgorlov, der allerede findes i barselsloven til at gælde alle forældre i en længere periode.

Barselsfondens tilblivelse i samarbejde med det private arbejdsmarked

Barselsfonden blev til i tæt samarbejde med det private arbejdsmarked. Ideen til en barselsfond opstod dels ved politisk debat, men også en drøftelse blandt arbejdsmarkedets parter. Da Naalakkersuisut indledte de indledende drøftelser med arbejdsmarkedets parter, havde arbejdsmarkedets parter allerede et klart ønske om at oprette en privat barselsfond, som blev støttet økonomisk fra selvstyret, med et minimum af politisk indblanding.

Barselsfonden er resultatet af mange forhandlinger med det private arbejdsmarked. Naalakkersuisut havde også drøftelser med arbejdsgiverorganisationer, som primært har medlemmer i den offentlige sektor, og her var der et helt klart ønske om, at der ikke blev oprettet en barselsfond for offentligt ansatte.

Såfremt barselsfondens målgruppe udvides til også at omfatte offentligt ansatte, selvstændige og studerende, uden forudgående inddragelse af arbejdsmarkedets parter, vil dette bryde med den politiske aftale med det private arbejdsmarked om selve barselsfondens grundlag, samt den politiske aftale med det offentlige arbejdsmarked om ikke at inddrage dem i fonden. Dette kan svække tilliden til samarbejdet mellem Naalakkersuisut og arbejdsmarkedets parter, og være en barriere for at indgå andre lignende aftaler i fremtiden.

Barselsfonden som en refusionsordning

Arbejdet med en model for en barselsfond tog udgangspunkt i, at lønmodtagere fik ret til løn under orlov, og at der samtidig blev indført et refusionssystem i stedet for barselsdagpenge til privatansatte lønmodtagere.

Barselsfonden har til formål at udligne arbejdsgivernes udgifter til løn under orlov. Der er dermed ikke tale om en egentlig fond, men en refusionsordning og en omfordelingspulje.

Barselsfonden behandler alene refusionssager fra arbejdsgivere, og har således ingen kontakt med borgerne.

Forældre, der mister et barn under orloven, har i dag ret til 4 ugers fravær. Dette er omfattet af barselsfonden, da sorgorlov alene er ret til fravær med barselsdagpenge for alle lønmodtagere, selvstændigt erhvervsdrivende og studerende.

Såfremt sorgorlov skal omfattes af barselsfondens sagsbehandlingssystem, vil det derfor først og fremmest forudsætte, at arbejdsgiverne forpligtes til at udbetale løn under sorgorlov og forpligtes til at indbetale en andel af de ansattes løn til fonden. Herefter vil arbejdsgiveren kunne søge om refusion hos fonden for udgifter til løn under sorgorlov.

Det skal i den forbindelse også bemærkes, at det under barselslovens udarbejdelse blev undersøgt, om offentligt ansatte kunne omfattes af retten til løn under orlov. Dette mødte stor modstand fra flere lønmodtagerorganisationer for offentligt ansatte, og det blev derfor forkastet.

I beslutningsforslaget er der ikke taget stilling til hvordan sorgorloven skal finansieres. Såfremt sorgorloven *ikke* skal omfatte ret til løn, vil det kræve en fundamental ændring af barselsfondens sagsbehandling og administration.

Barselsfonden er en privat fond, der ledes af en bestyrelse, der har etableret et sekretariat til behandling af refusionssagerne på et privatretligt grundlag. Fonden er derfor ikke omfattet af forvaltningsretlige sagsbehandlingsregler. Såfremt fonden skal behandle ansøgninger direkte fra borgerne, vil borgerne ikke være beskyttet af de samme retsgarantier, som hvis de ansøgte om en social ydelse fra en offentlig myndighed. Dette vil eksempelvis omfatte retten til partshøring, begrundelse og klage. Barselsfonden er heller ikke omfattet af eksempelvis ombudsmanden kontrol eller Naalakkersuisuts tilsynsenheds kompetencer.

Finansiering af barselsfonden

Barselsfondens udgifter finansieres dels af et arbejdsgiverbidrag fra private arbejdsgivere, der betales via arbejdsmarkedsafgiften, dels af et årligt indskud fra Selvstyret.

Såfremt barselsfonden skal behandle sager vedrørende offentligt ansatte, selvstændige og studerende, vil det kræve, at denne persongruppe også skal indbetale en del af arbejdsmarkedsafgiften til fonden.

Det vil således være nødvendigt at lave en mere kompliceret finansiering af fonden, hvor det private arbejdsmarked betaler en højere sats, der skal dække orlov ved graviditet, fødsel og adoption samt sorgorlov, mens den resterende gruppe betaler en lavere sats, der kun dækker sorgorloven.

3. Kan der ellers spares administrationsomkostninger ved at bruge den eksisterende Barselsfond?

Det fremgår ikke i beslutningsforslaget, om sorgorlov skal indebære en ret til løn under orloven, og hvilke opgaver barselsfondens bestyrelse og administration skal løse i forbindelse med sorgorloven, såfremt barselsfonden skal håndtere sager om sorgorlov. Af den grund kan Naalakkersuisut ikke give et bud på administrationsomkostningerne ved at bruge den eksisterende barselsfond eller oprette et særskilt system til at håndtere sager om sorgorlov.

Det er dog Naalakkersuisuts opfattelse, at det er tvivlsomt om der reelt kan spares administrationsomkostninger ved at bruge den eksisterende barselsfond.

Såfremt sorgorlov indebærer en ret til løn, vil barselsfonden derfor fortsat kun vil skulle behandle refusionsager fra arbejdsgivere, der har betalt løn til ansatte på sorgorlov. De øgede administrationsomkostninger kan i dette tilfælde være begrænsede. Der vil først og fremmest være tale om en øget sagsbunke samt en indføring af en ny sagsbehandlingsprocedure for sager vedr. sorgorlov. Det vil også yderligere arbejde i forhold til vejledning af arbejdsgivere, tilpasning af hjemmeside mm. Der kan muligvis være nogle stordriftsfordele ved at have sagsbehandlingen samlet et sted.

Barselsfondens bestyrelse er pålagt at udarbejde en årsrapport og en beretning til Naalakkersuisut. Beretningen skal indeholde statistik over refusionsager, samt forslag til hvad arbejdsgiverne skal indbetale til fonden og satser for den løn, den ansatte har ret til under orloven. Hvis barselsfonden skal omfatte sorgorlov, skal der tages stilling om dette skal påvirke den beretning, som bestyrelsen udarbejder. Dette vil kunne medføre øget arbejde for sekretariatet og bestyrelsen.

Hvis sorgorlov ikke skal omfatte en ret til løn, men derimod en ydelse, der skal udbetales direkte til borgene, vil der være tale om en total omstrukturering af barselsfondens arbejdsmetoder, som vil medføre omfattende meget merarbejde, særligt i starten, hvor systemet og sagsgange skal ændres. Da der vil være tale om 2 fundamentalt forskellige sagsbehandlingsmetoder, vil der i realiteten blive tale om 2 forskellige systemer, der blot håndteres samme sted. Der vil derfor være meget begrænsede besparelser i forhold til at oprette et særskilt system til at håndtere sager om sorgorlov.

Barselsfondens sekretariat er ansat af barselsfonden specifikt til at behandle refusionsager. Sekretariatet er i dag placeret i et advokatfirma her i landet. Da en inkludering af sorgorlov vil medføre en betydelig ændring af sekretariatets arbejdsområde, er det Naalakkersuisuts vurdering, at dette vil kræve en genforhandling af kontrakten mellem bestyrelsen og sekretariatet. Det kan ikke garanteres, at det nuværende sekretariat vil være interesseret i at påtage sig en udvidelse af arbejdsområdet. Dette kan betyde at bestyrelsen vil skulle finde et nyt sekretariat, hvilket vil betyde videnstab og forventet længere sagsbehandlingstid, da det nye sekretariat skal etableres og oplæres.

Med venlig hilsen

Hans Peter Poulsen